

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/73300,Wspomnienie-o-generale-Zbigniewie-Nowku.html>
26.04.2024, 21:01

Wspomnienie o generale Zbigniewie Nowku

Odszedł wybitny działacz opozycji antykomunistycznej, jeden z bohaterów Sierpnia '80 i narodzin Solidarności, lider NZS na UMK, zaangażowany miłośnik historii, wielki przyjaciel IPN.

W wieku 59 lat w nocy z 16 na 17 czerwca zmarł gen. Zbigniew Nowek.

Zbigniew Nowek urodził się w 1959 r. w Bydgoszczy. Ukończył studia prawnicze. W czasach PRL był aktywnym działaczem opozycji, w lutym 1981 r. kierował strajkiem studenckim na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, był też szefem NZS na UMK. 13 grudnia 1981 r. wydano za nim list gończy. W latach 1981-1984 był jednym z organizatorów podziemnej poligrafii w regionie gdańskim, wydawcą, redaktorem, drukarzem i kolporterem ulotek.

W 1990 rozpoczął pracę w świeżo utworzonym Urzędzie Ochrony Państwa jako przedstawiciel tzw. solidarnościowego naboru – ludzi związanych z solidarnościowym podziemiem, którzy w służbach specjalnych mieli częściowo zrównoważyć wpływy funkcjonariuszy dawnej SB.

Nowek został szefem delegatury UOP w Bydgoszczy. Po wyborach parlamentarnych w 1997 r., wygranych przez AWS, Nowek awansował na funkcję zastępcy szefa UOP, a w lutym 1998 r. został szefem całego Urzędu.

Za jego czasu UOP doprowadził do wydalenia 12 dyplomatów rosyjskich, którzy opuścili nasz kraj w styczniu 2000 roku jako szpiegzy. W 2000 r. w wywiadzie z okazji 10-lecia Urzędu Zbigniew Nowek uznał wykrycie rosyjskiej siatki szpiegowskiej za największy sukces służb specjalnych po 1989 r. UOP za kadencji Nowka dostosował również niektóre procedury (m.in. ustawa o ochronie informacji niejawnych) do standardów NATO.

Po powstaniu Instytutu Pamięci Narodowej Nowek jako szef UOP podpisał z prezesem IPN Leonem Kieresem porozumienie o przekazaniu pierwszych dokumentów.

- Odszedł wybitny działacz antykomunistycznej opozycji, jeden z bohaterów Sierpnia'80 i narodzin Solidarności, lider NZS na UMK, zaangażowany miłośnik historii, w tym niestrudzony piewca polskiego bohaterstwa w zrywach niepodległościowych, popularyzator pamięci o Polskich Termopilach, a także wielki przyjaciel IPN – podkreśla prof. Mirosław Golon, dyrektor IPN Gdańsk.

- [Jego wspianiałym dziełem wydawniczym była publikacja „Zadwórze - Polskie Termopile. 17 sierpnia 1920”](#), poprzedzona wstępem i zredagowana przez Wojciecha Polaka i właśnie Zbigniewa Nowka. Wśród bardzo wielu osiągnięć na polu popularyzacji historii najnowszej, jest to rzecz niezwykle cenna i szczególnie warta wspomnienia - dodaje.

We wstępie do prezentowanej publikacji Zbigniew Nowek oraz Wojciech Polak opisują przebieg bitwy i ukazują niezwykle bohaterstwo polskich żołnierzy, którzy bronili zdobytych pozycji przez 11 godzin i w tym czasie sześciokrotnie odparli ataki bolszewickiej kawalerii.

W bogato ilustrowanej książce zamieszczono m.in. reprinty dwóch przedwojennych publikacji opisujących przebieg walk pod Zadwórzem. Pierwszy stanowi opowiadanie Zofii Kossak pt. „Pod Zadwórzem”, drugi to wspomnienia Seweryna Falińskiego - jednego z ocalałych z tej bitwy żołnierzy Wojska Polskiego - pt. „Rycerze Zadwórzańscy”. Do dziś tekst ten, opublikowany pierwotnie w 1927 r., stanowi podstawowe źródło opisujące przebieg bitwy i bohaterstwo polskiego żołnierza.

- Dla uczczenia 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w 2018 roku udało mu się doprowadzić do wydania w 4 tys. egzemplarzy i przesłania do licznych bibliotek i innych instytucji tej pięknej publikacji – zaznacza prof. Golon.

- Wśród licznych inicjatyw gen. Nowka warto wspomnieć także o tej z 2018 roku, gdy odcinek ulicy prowadzącej do akademików UMK (tzw. Osiedle Centrum) w pobliżu placu Zbigniewa Herberta, otrzymał nazwę Niezależnego Zrzeszenia Studentów – uzupełnia dyrektor IPN Gdańsk.

Generał otrzymał wiele odznaczeń i wyróżnień. W 2007 r. został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Republiki Litewskiej za zasługi na rzecz litewsko-polskich stosunków międzypaństwowych i bezpieczeństwa obu krajów. W 2009 r. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, przez Lecha Kaczyńskiego, za wybitne zasługi w działalności na rzecz przemian demokratycznych w Polsce.

Gen. Zbigniew Nowek 24 czerwca spoczął na cmentarzu w Zielonce należącym do parafii pw. Matki Boskiej Bolesnej w Cielu. Uroczystości rozpoczęła Msza św. pogrzebowa w kościele parafii Świętych Polskich Braci Męczenników w Bydgoszczy przy ul. Ks. Popiełuszki 3, z którą zmarły był związany przez wiele lat. Instytut Pamięi Narodowej na pogrzebie reprezentował Jan Baster, zastępca prezesa IPN, liczna delegacja IPN Oddział w Gdańsku oraz Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Zdjęcie czarnobiałe: Gen. Zbigniew Nowek/Źródło:Twitter/@AWgovPL

Zdjęcia w galerii: za zgodą www.naszebialeblota.pl